

DE TRAM

KATHOLIEK VOLKSBLAD VAN SINT-TRUIDEN

VERSCHIJNENDE DES ZATERDAGS 'S AVONDS

ABONNEMENTSPRIJS : 2,50 fr. per jaar ; 1,50 per halfjaar voorop betaalbaar.
Men Schrijft in bij den Eigenaar-Uitgever JOS LEENEN, Hamelstraat, 13, Sint-Truiden en op de postkantoren.

Artikels en mededeelingen vrachtvrij te zenden, vóór Woensdag avond, aan de Redactie van De Tram, Hamelstraat, 13, te Sint-Truiden.
Aankondigingen worden aanvaard tot Vrijdag 's av.

AANKONDIGINGEN : 15 c. den drukregel. RECLAMEN : 25 c. Lange of dikwijls te herhalen annocencen, per accord. Affiches, enz., gedrukt bij den uitgever dezes blads, worden kosteloos als annonce ingelascht.

 De Tram wordt tot nieuwjaar gratis gezonden aan alwie het inschrijvingsbewijs, op de 4e bladzijde, behoorlijk invult en ons, met één centiem gefrankeerd, terugzendt.
Abonnementsprijs, fr. 2-50.

Noodzakelijkheid der Zondagrust

onder lichamelijk opzicht beschouwd.

Dokter Napias, van Parijs, heeft eene merkwaardige afbeelding geteekend, om de noodzakelijkheid van éenen rustdag na zes dagen werkens ingrijpend te maken. Dokter Napias veronderstelt, dat de werkmans zich des Zondags heeft uitgerust, en hij gaat hem na de gansche week door, wetenschappelijk aannemende het afgedane werk, de gebruikte krachten, en het verlies dat er uit volgt.

's Maandags is de kracht van den werkmans, die zich goed en volstrekt gedurende een ganschen dag gerust heeft, volledig, volkomen. De arbeider geeft, als krachtsinspanning en werk, al wat hem mogelijk is, zonder dat er voor hem dien dag een merkbaar verlies van krachten uit volgt. 's Dinsdags en volgende dagen zal er, voor 'tzelfde werk als 's Maandags, dagelijks meer en meer verlies zijn, zooals het blijkt uit de teekening. Er ontstaat dus dagelijks eene vermindering van sterkte, eene inkorting van de krachten des werkmans. De afbeeldende lijn maakt eenen zigzag die 's avonds op het laagste is, en vele proefnemingen hebben bewezen, dat een werk in zulke voorwaarden voortgezet eene nieuwe vermindering veroorzaakt, welke allengkens meer en meer toeneemt.

Integendeel, veronderstellen wij, dat de werkmans zich des Zondags rust, dan daalt de afbeeldende lijn niet meer, maar zij stijgt, en 's Maandags daarop volgende is de krachtigheid of de sterkte des werkmans dezelfde als den vorigen Maandag. Het besluit der wetenschap luidt als volgt : Elke dag een verlies aanbrengende, moet men wekelijks noodzakelijk éenen rustdag hebben, om de sterkte terug te krijgen, welke door den arbeid en zelfs ondanks de nachtrust, dagelijks vermindert.

Zoo was immer en in alle punten de wetenschap het eens met de Heilige Schriftuur : « Behoud mijn sabbat, zegt Christus, want hij is heilig ; wie hem verbroken en geschonden zal hebben, zal de dood sterven. — Gij zult zes dagen werken. De zevende is de sabbat, de dag van rust den Heere toegewijd. »

De gezondheidsleer op het dorp.

Terwijl de groote steden miljoenen franks besteden aan de gezondmaking hunner huizen, aan de zuivering hunner straten en riolen, en de wetten op de openbare gezondheid er stip-telijk uitgevoerd worden, ziet men op de dorpen, in het vrije veld, waar de lucht natuurlijk zuiver is, ziet men er den mensch al het mogelijke aanwenden, om die lucht te bederven. Droevig is het te zien, hoe weinig belang hij in zijne eigene gezondheid stelt, en hoe groot de onbekwaamheid of onbewustheid is van zekere Gemeentebesturen, welke nochtans de wettelijke beschermers zijn van de openbare gezondheid. Mesthoopen voor de deuren en vensters aangelegd, onder de werking der brandende zonnestrallen hunne vuile dampen en verpestende uitwasemingen in de

lucht en in de huizen verspreidende ; zwarte en stinkende poelen, overvlietende langs de straten en nauwelijks eenige stappen van de waterputten afgelegd : en deze putten geven het drinkwater aan menschen en dieren ; in die besmettelijke poelen drijven de gezwollen lijken boven van honden, katten, kiekens of ratten die er liggen te rotten onder de oogen der overheden en soms wel voor de woning van den Burgemeester ! En diezelfde overheden verwonderen zich, wanneer eene besmettelijke ziekte de inwoners hunner gemeente aantast, en de landbouwers vragen zich af hoe het toch komt dat eene of andere besmetting hunne stallen verwoest ! Maar niet eens denken zij, dat wellicht hunne eigene onvoorzichtigheid of achteloosheid de oorzaak is van al de onheilen, die hun overkomen. Doch neen, eene kwade hand heeft hen geraakt, booze geesten vervolgen hen, zij zijn behekst of betooverd, zoo meenen zij toch, en de tijd is nog zoo ver niet voorbij dat men de eene of andere armoedige, mismaakte vrouw als de ware oorzaak der onheilen van ganschen dorp aanschouwde, dat men die zoogenaemde heksen met den vinger nawees, ja zelfs mishandelde ! Goddank, de bijgeloovige menschen verminderen in stad en dorp, maar het bijgeloof is nog niet geheel verdwenen en bestaat nog onder arm en rijk.

×
Ongeplukte, zoek niet ver den dader van uwe onheilen ; zij zelf zijn veelal de oorzaak van al wat u overkomt. De wet regelt nochtans de openbare gezondheid en de misbruiken jegens haar gepleegd. Maar, gelijk al de wetten, uitgenomen de wet op de jacht, wordt de wet op de gezondheid ook verzuimd en vergeten. Mestpoel- en andere vuile waters vlieten vrij over de straten en besmetten putten, bronnen en rivieren : lijken van dieren, welke geen hond zelfs zou aanraken, vergaan er in rotheid en dienen tot spijs aan de gevaarlijkste insecten, welke de besmetting en de dood wijd en breed omdragen. Hier ziet men eenen uil, dien zoo nuttigen nachtvogel, soms nog levend, op eene schuurpoort gespijkerd, om er zich langzamerhand te ontbinden. Daar hangt de nageboorte eener gekalfd hebbende koe aan den tak eens booms stinkend te verdrogen. Vele bijgeloovige landbouwers denken alzoo hunne beesten van ziekte of koorts te bevrijden !!! De inwoners stellen zich tevreden met eens te zeggen : Foei, het stinkt hier ! zich in 't voorbijgaan de neusgaten stoppend, om die verpestende geuren niet op te snuiven ; maar Burgemeester en *champteller* vergeten proces-verbaal op te maken tegen de overtreders der reglementen op het begraven van doode dieren !

×
Spreek aan vele buitenlieden van gezondheidsleer, dan zult gij bij hen de domste begrippen van gezondheid of zuiverheid ontmoeten. Zoo meenen zij, dat koeien en varkens in drek, vuilnis en pis moeten staan en liggen. « Dat houdt ze warm ! » En men ziet die arme dieren naar de weiden trekken overdekt met groote plaasters mest en vuilnis, hetgeen, voorzeker, een der grootste oorzaken van sterfte is. Doen vele menschen ook zoo niet ? zij stapelen zich met half dozijnen oopen in kamerkens onzindelijk, smerig en zonder lucht of licht, in gezelschap van groote stinkende honden of katten en konijnen. — Ga hun eens zeggen, dat dit zeer ongezond is ! Zij zullen u antwoorden, dat zij het altoos zoo gezien hebben, en dat zij er in opgetrokken zijn !

×
Moesten wij spreken van andere verzuimenissen jegens zuiverheid en gezondheidsleer, wij zouden het hart onzer lezers doen walgen met feiten van vuilheden en afkeerige gewoonten, welke bij zekere menschen als ingeboren zijn. Maar genoeg daarvan. Merken wij slechts op, dat het water meestal niet ontbreekt, en dat zekere gezichten, handen en voeten zelden of nooit kennis maken met water : zij en zijn niet vies gevallen !

Dit herinnert ons een historiek onlangs door een vriend verteld. Men sprak over voetbaden en voeten wasschen. « Ik, zegde een der toehoorders, ik heb mijne voeten, van zoolang het mij gedenkt, niet meer gewasschen, en ik ben zestig jaar oud. In den zomer geneert mij dat niet barrevoets te gaan, en in den winter is dat warm ! » Dat was de korst vuiligheid die des sprekers voeten als met een omwindsel versierde, en hem als een beschermende luier toescheen !!! Pouah !!

De Zusters en de hospitalen.

Men weet, hoe zekere roode en geuze dagbladen onze Broeders en Zusters van Liefde somtijds aanvallen, hoe zekere Besturen ze onbarmhartig uit hunne hospitalen drijven. Van een anderen kant weet men, hoe meestal groote dokters der hospitalen van Parijs, hoewel vrijdenkers, altijd protest indienen tegen het verbannen der religieuzen uit de hospitalen. Ziehier hoe Henri Murger, de groote vrijdenker en vermaarde schrijver, over de Zusters der hospitalen schrijft :

« Oh ! goede Zuster ! wat waart gij goed, en wat waart gij ook schoon toen gij ons het gewijde water kwam toewerpen ! wij zagen u van verre, zachtjes voortredend onder de sombere gewelven der zalen, in uwe witte sluiers met hunne schoone plooiën gehuld, en welke onze vriend Jacques zoozeer bewonderde ! Ah ! goede Zuster ! gij waart de Beatrix van die Helle. Zoo zoet waren uwe troostwoorden, dat men altijd klaagde, ten einde van u getroost te worden... »

Wat de werkstakingen kosten.

Eindelijk is de groote werkstaking van Carmaux geëindigd. De glasblazers hebben er niet veel profijt uitgetrokken, tenzij men profijt aanreke de lange maanden ellende die zij verduurd hebben. Enkel de socialistische raddraaiers, zooals M. Jaurès, die op een prachtig kasteel woont en over schoone inkomsten beschikt, hebben eene gelegenheid gehad om veel reklaam te maken voor hunne politieke winkel.

En zoo gaat het, eilaas, bijna overal. Dit blijkt heel juist uit ene statistiek, opgemaakt door den Commissaris van Arbeid, te Washington. Die vakman neemt al de werkstakingen in overzigt, welk in de laatste 13 jaar in de Vereenigde-Staten uitbarstten.

Welnu, de uitslagen dier opzoekingen zijn waard om door ons werkvolk eens goed overwogen te worden.

Zoo die werkstakingen de bazen veel verlies berokkend hebben, dan zijn de werklieden er nog erger aan geweest. Ja, de ellende die de arbeiders er door geleden hebben, is waarlijk niet te vergelijken aan de schade der patroons.

In die tijdruimte van 13 jaar braken 14,390 werkstakingen uit, in 69,167 gestichten. Daardoor werden 3,714,496 arbeiders werkloos.

Die arbeiders verloren gezamenlijk aan dagloon 952,467,000 fr., terwijl de patroons slechts 474,629,685 fr. schade leden.

Om het kort te maken, 32 % der werkstakingen gelukten volkomen, 13 % gelukten gedeeltelijk, en 55 %, dus meer dan de helft, mislukten totaal.

×
Wil dit nu zeggen, dat wij de werkstaking onvoorwaardelijk veroordeelen ? In 't geheel niet.

Maar wij raden het werkvolk aan omzich-

tig te zijn op dit stuk, en zich eerst goed te verzinnen vooraleer te beginnen.

Al te dikwijls weten de roode leiders de werkstakingen te stichten en aan te vuren met een zuiver politiek doel — zooals wij in den laatsten tijd nog te Gent mochten vaststellen.

Die heerschappen, of liever, die visschers in troebel water ontaarden de werkstakingen gewoonlijk in politieke propagandamiddel, en niet zelden bederven zij aldus, met plezier, de beste zaken.

Voorzichtigheid is dus voor 't werkvolk een noodzakelijke deugd in zake van werkstakingen

In de Kamer.

Op 't einde der zitting van verleden Dinsdag verwekte *citoyen* Bertrand, in de gawwte, nog een tempeest. Hij vroeg aan den Heer Vandenpeereboom de stukken van het onderzoek, aangaande de ramp van Mousty, in de Kamer neer te leggen.

De Minister antwoordde dat hij niets meer te leggen had, waarop Bertrand uitriep : — Als het zoo is, dan hebt gij de Kamer belogen !

Bertrand werd tot de orde geroepen, doch toelating verkregen hebbende om uitleggingen te geven, herhaalde hij tot driemaal toe zijne beleediging.

De Heer Beernaert riep hem de tweede maal weer tot de orde, doch de derde maal was hij machteloos.

Het is dus, tegenover de schandalige houding der socialisten, hoogst noodig dat het reglement der Kamer vernieuwd en de macht van den voorzitter vermeerderd worde.

In Frankrijk, met de republiek en het zuiver algemeen stemrecht, gaat men over tot de *uidrijving* der leden, die zich onbetamelijk gedragen.

Onze socialisten kunnen er niets tegen hebben dat wij Frankrijk daarin navolgen.

Terugkoop der lijnen van den Grand-Central door den Staat.

Voor de honderdste maal is er thans sprak, dat de lijnen van den Grand-Central door den Staat zullen overgenomen worden. Ditmaal schijnt het ernstig. De Staat zou 265 miljoen aan de Maatschappij betalen. De beambten dier lijn, wier droevig lot onlangs zoo goed door onze achtbaren Volksvertegenwoordiger in de Kamers geschetst werd, zullen, niet minder dan de reizigers, zich over dit nieuws verheugen.

Het Paardenvleesch te Parijs.

Het gebruik van dit vleesch heeft zich in de Fransche hoofdstad buitenmate verspreid. Over 30 jaren, in 1866, toen de paardenslachten ingericht wierden, gebruikte men omtrent de 2000 paarden tot eetwaar. In 1872, slachtte men er 5034 ; in 1883, 12776 ; in 1890, 20,889 en eindelijk in 1894 het schoon getal van 23,186 paarden ! In 1894, werden er 5,129,530 kilo's paardenvleesch in Parijs verkocht, er inbegrepen 383 ezels en 43 muilezels !

Sedert jaren wierden te Parijs 389,975 paarden, 10543 ezels, 946 muilezels, te zamen 401,464 beesten geslacht, uitmakende 'n gewicht 81,866,770 kilo's vleesch.

Paardenvleesch wordt onder alle vormen gebruikt. Men maakt er saucissen van Lyon van. Men maakt er ook nog olie van, paardsolie, en de rijnbekken verzekeren, dat deze olie beter smaakt dan olijfolie.

Maïs of bêtwortelen.

Meer en meer verspreid zich bij ons die teelt der voedermaïs of paardentand uit oorzake van hare groote opbrengst en van haren gunstigen invloed op het melkgeven.

In het verslag der proefstatie van den Pennsylvanias-Staat (Amerika) vinden wij den uitslag eener proefneming, welke voor-

